

DOI: 10.33663/0869-2491-2025-36-795-804

УДК 340.13

В. В. ГАРАЩЕНКО,аспірант Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України*

ORCID: 0009-0004-8389-0869

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Стаття присвячена дослідженню правових аспектів цифрової трансформації в Україні. Автором досліджено нормативно-правову базу, що регулює цифровізацію публічних послуг, електронну ідентифікацію, документообіг та захист персональних даних, з особливим акцентом на законах України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги». У статті проаналізовано практику впровадження цифрових інструментів, як-от «Дія», ProZorro, розглянуто проблемні аспекти з питань юридичної сили електронних документів, цифрової нерівності, кібербезпеки та цифрової грамотності населення. Окрему увагу приділено аналізу судової практики.

Ключові слова: цифрова трансформація, правове регулювання, електронні послуги, електронна ідентифікація, електронний документообіг, судова практика, цифрова нерівність, кібербезпека, цифрова грамотність.

Harashchenko Vadym. Legal aspects of digital transformation in Ukraine: current challenges and court practice

The article is dedicated to studying the legal aspects of digital transformation in Ukraine. The author examines the regulatory framework that governs the digitization of public services, electronic identification, document circulation, and the protection of personal data, with a particular focus on the Ukrainian laws «On the Specifics of Providing Public (Electronic Public) Services» and «On Electronic Identification and Electronic Trust Services». The article analyzes the practice of implementing digital tools such as «Diiia» and ProZorro, and discusses problematic issues regarding the legal validity of electronic documents, digital inequality, cybersecurity, and the digital literacy of the population. Special attention is given to the analysis of court practices.

Key words: digital transformation, legal regulation, electronic services, electronic identification, electronic document circulation, court practice, digital inequality, cybersecurity, digital literacy.

Вступ. Цифрова трансформація стала ключовим вектором розвитку України, охоплюючи всі сфери суспільного життя. Її правовою основою є сукупність нормативно-правових актів, які регламентують надання публіч-

* **Harashchenko Vadym**, Postgraduate Student of Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine

них електронних послуг, електронну ідентифікацію, документообіг і захист персональних даних. Центральне місце серед цих актів посідає Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг»¹, який визначає основні засади функціонування електронного врядування, принципи надання цифрових сервісів, а також права та обов'язки їх учасників.

Важливим нормативним актом також є Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»², який визначає правові та організаційні засади використання кваліфікованих електронних підписів, електронних печаток і засобів електронної ідентифікації, а також гарантує юридичну силу електронних документів. Цей закон прийшов на зміну Закону України «Про електронний цифровий підпис», удосконаливши нормативне регулювання відповідно до європейських стандартів та вимог цифрового ринку.

Упровадження електронної системи взаємодії, цифровізація усіх сфер життя спрощують доступ громадян до різного роду послуг і підвищують рівень ефективності їх надання та управління відповідними сферами. Водночас на шляху цифрової модернізації виникають певні виклики, пов'язані з практичним застосуванням законодавства, забезпеченням кібербезпеки, захистом персональних даних та правовою визначеністю. Судова практика у цій сфері відіграє важливу роль у формуванні правозастосовної традиції, зокрема, щодо визнання юридичної сили електронних довірчих послуг, підписів та документів.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує аналіз правових аспектів цифрової трансформації, виявлення існуючих проблем і формування шляхів їх вирішення, що своєю чергою визначатиме перспективи подальшого розвитку цифрової екосистеми України. Забезпечення правової визначеності, надійного захисту персональних даних та високого рівня кібербезпеки є пріоритетними завданнями для сталого цифрового розвитку держави.

Огляд літератури. Значний науковий інтерес становить проблема правового забезпечення цифрових трансформацій суспільства та підвищення його ефективності, що зумовлено масштабністю ризиків і загроз, які супроводжують цей процес. Вирішенням правових проблем цифрової трансформації суспільства займалися І. А. Бурлакова, В. М. Брижка, В. М. Бутузова, О. А. Бурбело, І. І. Гафич, П. М. Дуравкін, К. В. Єфремова, В. Р. Краліч, Р. А. Калюжний, І. О. Мамаєв, А. І. Марущак, Є. А. Новіков, Ю. О. Нікітіна, Г. О. Ткачук, М. Г. Хаустова, Г. Г. Чмерук, О. В. Шаповалова, Д. І. Шматков та ін.

Проте, незважаючи на активний науковий інтерес до цифрової трансформації, комплексний аналіз її правових аспектів, особливо в контексті практичних викликів (проілюстрованих судовою практикою щодо електронних документів і кібербезпеки) та оновленого законодавства є своєчасним та актуальним. Зокрема, на часі залишається адаптація традиційних правових

інститутів до умов цифрового середовища, гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами, а також підвищення рівня правової культури й цифрової грамотності як громадян, так і представників органів влади.

Постановка проблеми. Зважаючи на активний процес цифрової трансформації, що динамічно охоплює різні сфери суспільного життя та економіки України, формування цілісної, ефективної та системної правової бази, здатної належним чином забезпечити, стимулювати й регулювати ці процеси, залишається на етапі становлення та супроводжується низкою актуальних проблем і викликів. Однією з ключових проблем є практична неузгодженість між законодавчо закріпленими можливостями цифрових інструментів та їх фактичним застосуванням.

Важливо підкреслити, що стрімкий розвиток цифрових технологій (включаючи штучний інтелект, технологію блокчейн, інтернет речей) випереджає темпи їх законодавчого врегулювання, що призводить до правової невизначеності та ускладнює прогнозування правових наслідків. Крім того, традиційні правові інститути не завжди демонструють ефективність у регулюванні цифрових відносин, що зумовлює необхідність їх адаптації або розробки нових правових механізмів, адекватних специфіці цифрового середовища. Не менш значущою проблемою є недостатній рівень правової культури та обізнаності щодо правових аспектів цифрової трансформації як серед громадян, так і серед представників органів державної влади та бізнесу, що ускладнює ефективну імплементацію законодавчих норм, що, як показує судова практика, може призводити до порушення прав споживачів через недостатнє розуміння розподілу відповідальності у цифровому середовищі.

Нарешті, необхідність гармонізації національного законодавства з *acquis communautaire* Європейського Союзу у сфері цифрової трансформації потребує системного підходу, критичного аналізу та врахування прогресивного європейського досвіду. Зважаючи на викладене, існує нагальна науково-практична потреба в комплексному дослідженні процесу формування правових засад цифрової трансформації в Україні, глибокому аналізі існуючих проблем та розробці науково обґрунтованих пропозицій щодо їх вирішення з метою забезпечення сталого й ефективного розвитку інформаційного суспільства та цифрової економіки держави.

Мега статті полягає в комплексному аналізі правових аспектів цифрової трансформації в Україні, розкритті її позитивних та негативних наслідків, виявленні проблемних моментів, що виникають на практиці, та окресленні шляхів подальшого розвитку законодавства в цій сфері з урахуванням європейських стандартів і необхідності подолання існуючих викликів (цифрової нерівності, кіберзагроз, низької цифрової грамотності).

Виклад основного матеріалу. Базовими стратегічними та нормативно-правовими актами, що визначають напрями та засади цифрової трансформації в Україні, є Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності

України на період до 2030 р.³, закони України «Про електронні документи та електронний документообіг»⁴, «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», а також «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» тощо. Саме формування цієї комплексної нормативно-правової бази створює необхідні юридичні умови та гарантії для розробки, запуску і успішного функціонування численних цифрових сервісів у різних сферах, включаючи публічне управління, охорону здоров'я, освіту та інші сфери. Без відповідних законодавчих змін неможливо було б реалізувати такі важливі ініціативи, як електронний документообіг, використання електронного цифрового підпису, надання публічних електронних послуг через портал «Дія», запровадження електронної системи охорони здоров'я, електронних листків непрацездатності та комплексної послуги для батьків «єМаятко», функціонування системи публічних закупівель ProZorro, використання Smart ID для електронної ідентифікації, а також створення правових підстав для розвитку концепції «розумних міст» (Smart City) та інших ініціатив цифрової трансформації в різних галузях економіки та суспільного життя. Впровадження електронного підпису відкрило можливості для електронного судочинства, подання податкової звітності тощо. Зазначена нормативна база формується з урахуванням європейських стандартів, що відповідає курсу на євроінтеграцію та входження України до Єдиного цифрового ринку ЄС.

Карантинні обмеження та подальше запровадження режиму воєнного стану суттєво прискорили модернізацію законодавства. Обмеження соціальних контактів і зовнішня загроза стимулювали впровадження електронного документообігу, важливість якого в Україні підкреслено на законодавчому рівні ще з 2003 р. Законом «Про електронні документи та електронний документообіг». Постановою Кабінету Міністрів від 17 січня 2018 р. № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності»⁵ рекомендовано органам виконавчої влади перейти на електронний документообіг та зафіксувала формат електронного документообігу для державних установ. Паралельно до електронного документообігу активно долучився і приватний бізнес.

Відповідно до Закону України № 851-IV електронний документообіг – це сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів. На відміну від традиційного паперового документообігу, електронний варіант передбачає використання захищених каналів передачі інформації, а самі електронні документи, прирівнюються до оригіналів за умови накладення кваліфікованого електронного підпису (КЕП), який за своєю юридичною силою є еквівалентом власноручного підпису.

Однак, незважаючи на законодавче визнання та активне впровадження електронного документообігу як у державному, так і в приватному секторах, на практиці виникають випадки, коли документи, що мають ознаки електрон-

них, але не відповідають установленим вимогам, стають предметом судового розгляду. Зокрема, це стосується ситуацій, коли відсутність належного електронного підпису ставить під сумнів юридичну силу правочинів, оформлених у електронній формі.

Так, у справі № 910/1162/19 Верховний Суд зазначив, що за змістом статей 6, 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» (у редакції на момент виникнення спірних правовідносин) для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис. Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа. Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис». У цій справі наданий договір не мав ознак електронного документа, зокрема не був підписаний електронними цифровими підписами сторін. У зв'язку з цим суди попередніх інстанцій правомірно констатували, що такий правочин міг набути чинності лише після його фізичного підписання та скріплення печатками у паперовій формі, оригінал або належним чином засвідчену копію якого позивачем надано не було⁶.

Отже, судова практика свідчить, що для надання юридичної сили електронному документу, зокрема договору, необхідним є дотримання вимог законодавства щодо його оформлення, включаючи наявність електронного підпису. Відсутність такого підпису призводить до того, що документ не може вважатися електронним оригіналом і набуває чинності лише після його оформлення у паперовій формі.

10 серпня 2023 р. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про цифровий контент та цифрові послуги»⁷. Метою цього Закону є об'єктивно зумовлена необхідність правового регулювання цивільно-правових відносин між виконавцем і споживачем щодо надання на підставі договору цифрового контенту та (або) цифрової послуги, а також законодавче встановлення дієвого правового інструментарію захисту прав споживачів таких послуг. Закон визначає сферу цивільних правовідносин, на які поширюються його положення, виокремлено суб'єктивні та об'єктивні критерії відповідності цифрового контенту та (або) цифрової послуги умовам укладеного договору, встановлено правові наслідки ненадання цифрового контенту та (або) цифрової послуги за договором, а також невідповідності наданого цифрового контенту та (або) цифрової послуги встановленим вимогам, визначено підстави та правові наслідки відмови від договору про надання цифрового контенту та (або) цифрової послуги. Цей Закон встановлює відповідальність суб'єктів господарювання за порушення його норм у вигляді штрафних санкцій.

Цифрова трансформація сфери публічного управління є ключовим елементом Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на

період до 2030 р., що має на меті створення прозорої, ефективної та орієнтованої на потреби громадян системи електронного урядування. Це не лише технічне оновлення, а системна зміна взаємодії між державою, бізнесом і громадянами, яка також є важливим кроком на шляху євроінтеграції та гармонізації з цифровим ринком ЄС.

Найяскравішими прикладами реалізації цієї трансформації є цифрова платформа «Дія», система публічних закупівель ProZorro, а також розвиток концепції «розумних міст» (Smart City). Правовою основою цифровізації зазначеної сфери стали закони України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг», «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», підзаконні нормативні акти⁸.

«Дія» (Держава і Я) – це комплексна цифрова екосистема, що надає громадянам та бізнесу широкий спектр публічних електронних послуг. Серед особливостей цієї цифрової платформи є: доступ до цифрових документів (паспорт, водійські права, податковий номер); подання заяв на реєстрацію бізнесу, отримання соціальної допомоги, зміни місця проживання; комплексні сервіси (наприклад, «ЄМалятко» – об'єднання кількох послуг при народженні дитини) тощо.

Системи «Дія», ProZorro і концепція Smart City демонструють, як цифрова трансформація змінює обличчя публічних послуг в Україні. Вони не тільки покращують доступ до послуг, а й зміцнюють довіру до державних інституцій, сприяючи формуванню відкритого та сучасного цифрового суспільства. В умовах війни ці цифрові рішення також відіграють роль у забезпеченні стійкості управління та наданні допомоги населенню. Зокрема, такі інструменти, як «Дія» та «Резерв+», продемонстрували свою ефективність у швидкому реагуванні на виклики воєнного часу. Однак, попри законодавче закріплення юридичної сили електронних документів, на практиці все ще трапляються випадки неоднозначного їх застосування. Показовими є судові рішення, зокрема справа № 727/1596/25, у якій розглядалася правомірність притягнення особи до адміністративної відповідальності за відсутність паперового військово-облікового документа. Судом було встановлено, що під час перевірки документів у громадянина перевірялася належність до військового обов'язку, зв'язалися персональні дані та дані військово-облікового документа з даними Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних, резервістів. Представники ТЦК і СП, прикордонної служби та поліції мали можливість використовувати технічні засоби для доступу до цього реєстру. У цій справі позивач на вимогу пред'явив електронний військово-обліковий документ з актуальними даними та відміткою про проходження медичного огляду ВЛК, проте цей електронний документ був проігнорований представниками ТЦК і СП⁹.

У контексті цієї справи звертаємо увагу на п. 9 Порядку оформлення (створення) та видачі військово-облікового документа, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 559¹⁰, який чітко

визначає, що військово-обліковий документ у електронній формі (в тому числі роздрукований) та паперовій формі мають однакову юридичну силу.

З огляду на встановлені обставини суд дійшов висновку, що, оскільки позивач надав на вимогу поліцейського чинний електронний військово-обліковий документ, а цей факт не був врахований, постановою про накладення адміністративного стягнення є протиправною та винесеною з порушенням порядку розгляду справи про адміністративні правопорушення.

Отже, зазначене свідчить, що ігнорування законної сили електронних військово-облікових документів не лише суперечить нормативно-правовим актам, а й створює зайві складнощі та потенційні порушення прав громадян у критичний для країни час, коли цифрові інструменти покликані спрощувати та підвищувати ефективність взаємодії між державою та суспільством.

Поряд із позитивними моментами в наданні цифрових послуг варто також звернути увагу на деякі проблемні аспекти, зокрема, це питання цифрової нерівності. Нерівний доступ громадян до необхідних пристроїв, стабільного інтернет-з'єднання та достатніх цифрових навичок може призвести до виключення частини населення з цифрової взаємодії з державою. Питання інклюзивності цифрових сервісів та їхньої доступності для людей з особливими потребами потребує подальшого опрацювання. Крім того, розширення спектра цифрових послуг і збільшення обсягів оброблюваних персональних даних підвищують ризики у сфері кібербезпеки та захисту персональних даних, не є винятком і фінансова сфера. Показовою в цьому контексті є справа № 176/1445/22, розглянута Верховним Судом 16 серпня 2023 р., за позовом клієнта до АТ КБ «ПриватБанк» щодо захисту прав споживача та стягнення незаконно списаних грошових коштів. Судами було встановлено, що невідомі особи шахрайським шляхом отримали доступ до онлайн-банкінгу позивача та здійснили переказ коштів на новостворену картку. Банк відмовив у поверненні коштів, посилаючись на те, що операції були здійснені з використанням фінансового телефону та іншої особистої інформації клієнта. Суд першої інстанції позов задовольнив. Відмовляючи в задоволенні позову, апеляційний суд керувався тим, що спірні операції позивачем вчинено за допомогою картки, яка була додана до сервісу Google Pay, який уможливорює безконтактне зняття готівки за допомогою засобів ідентифікації (паролі, QR-код, у тому числі сформований за допомогою системи інтернет-банкінгу, CVV/CVC-кодів тощо), без розголошення яких інша особа, навіть здійснивши перевипуск сім-картки або маючи фінансовий телефон клієнта, не змогла б ні зайти до «Приват24», ні змінити фінансовий номер клієнта, ні зняти чи переказати кошти з його рахунку. Невід'ємною частиною договору банківського обслуговування є Умови і правила надання банківських послуг, розміщені на офіційному сайті <https://privatbank.ua/terms/> у мережі Інтернет, і саме клієнт несе повну відповідальність за операції, що супроводжуються правильним введенням ПІНа або нанесених на картці даних (п. 2.1.4.12.3. Умов), а також за несанкціоноване отримання грошових коштів з рахунку третіми

особами в разі, якщо його дії або бездіяльність призвели до розголошення ПІНа або іншої інформації, яка дає можливість ініціювати платіжну операцію. Верховний Суд скасував постанову апеляційного суду, залишивши в силі рішення суду першої інстанції зазначивши, що саме банк зобов'язаний довести, що дії чи бездіяльність клієнта сприяли втраті або незаконному використанню його персональних даних, що дало змогу ініціювати платіжні операції. У разі відсутності таких доказів сумніви мають тлумачитися на користь споживача, який є більш слабкою стороною у таких правовідносинах. Суд також звернув увагу на відсутність у матеріалах справи підписаних клієнтом Умов і правил надання банківських послуг, на які посилався банк. Верховний Суд підкреслив, що сам факт коректного введення вихідних даних для списання коштів не є беззаперечним доказом вини клієнта. Оскільки банк не довів, що клієнт своїми діями сприяв несанкціонованому доступу до рахунку, відповідальність за незаконне списання коштів має нести банк.

Отже, ця судова справа ілюструє важливість належного забезпечення кібербезпеки фінансових послуг і захисту персональних даних користувачів. Вона також підкреслює необхідність чіткого законодавчого регулювання відповідальності сторін у випадках шахрайських дій з електронними платіжними засобами та важливість врахування принципу слабкої сторони у споживчих правовідносинах.

Висновки. Цифрова трансформація в Україні демонструє значні досягнення у впровадженні електронних сервісів у різних сферах, включаючи публічне управління, охорону здоров'я, освіту тощо. Такі інструменти, як «Дія», ProZorro та інші цифрові рішення суттєво спрощують взаємодію громадян з державою та підвищують ефективність відповідних систем. Водночас практика застосування цифрових інструментів виявляє певні виклики. Судова практика у справах щодо юридичної сили електронних документів і кібербезпеки фінансових послуг підкреслює необхідність неухильного дотримання законодавчих вимог до оформлення електронних документів, зокрема наявності кваліфікованого електронного підпису, а також належного забезпечення кібербезпеки та захисту прав споживачів у сфері електронних фінансів.

Подальший успіх цифрової трансформації потребує комплексного підходу, що включає подолання цифрової нерівності, посилення кібербезпеки, підвищення цифрової грамотності населення та забезпечення сталого фінансування розвитку цифрової інфраструктури.

1. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 15 липня 2021 р. № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text> 2. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> 3. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України

на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 р. № 1351-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> 4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> 5. Деякі питання документування управлінської діяльності: постанова Кабінету Міністрів від 17 січня 2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text> 6. Постанова КГС ВС від 16 березня 2020 р. у справі № 910/1162/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88244984> 7. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10 серпня 2023 р. № 3321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text> 8. Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Реєстру адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text> 9. Рішення Шевченківського районного суду м. Чернівці від 19 лютого 2025 р. у справі № 727/1596/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125288076> 10. Про затвердження Порядку оформлення (створення) та видачі військово-облікового документа для призовників, військовозобов'язаних та резервістів і форми такого документа: постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2024-%D0%BF#Text> 11. Постанова Верховного Суду від 16 серпня 2023 р. у справі № 176/1445/22 (провадження № 61-8249св23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112872788>

References

1. Pro osoblyvosti nadання publichnykh (elektronnykh publichnykh) posluh: Zakon Ukrainy vid 15 lypnia 2021 roku № 1689-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text> 2. Pro elektronnu identyfikatsiiu ta elektronni dovirechi posluhy: Zakon Ukrainy vid 05 zhovtnia 2017 roku № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> 3. Stratehiia tsyfrovoho rozvytku innovatsiinoi diialnosti Ukrainy na period do 2030 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 hrudnia 2024 r. № 1351-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> 4. Pro elektronni dokumenty ta elektronni dokumentoobih: Zakon Ukrainy vid 22 travnia 2003 roku № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> 5. Deiaki pytannia dokumentuvannia upravliniskoi diialnosti: postanova Kabinetu Ministriv vid 17 sichnia 2018 r. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text> 6. Postanova KHS VS vid 16 bereznia 2020 roku u spravi № 910/1162/19 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88244984> 7. Pro tsyfrovyyi kontent ta tsyfrovi posluhy: Zakon Ukrainy vid 10 serpnia 2023 roku № 3321-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text> 8. Pytannia Yedynoho derzhavnoho vebportalu elektronnykh posluh ta Reiestru administratyvnykh posluh: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 hrudnia 2019 r. № 1137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text> 9. Rishennia Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Chernivtsi vid 19 liutoho 2025 roku u spravi № 727/1596/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125288076> 10. Pro zatverdzhennia Poriadku оформлення (stvorennia) ta vydachi viiskovo-oblikovoho dokumenta dlia pryzovnykiv, viiskovozoboviazanykh ta rezervistiv i formy takoho dokumenta: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 travnia 2024 roku № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2024-%D0%BF#Text> 11. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 16 serpnia 2023 roku u spravi № 176/1445/22 (provadzhennia № 61-8249св23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112872788>

Harashchenko Vadym. Legal aspects of digital transformation in Ukraine: current challenges and court practice

The article explores the key aspects of the legal support for digital transformation in Ukraine. It emphasizes the analysis of the existing regulatory framework that governs the implementation of electronic document circulation, digital and public electronic services. The significance of strategic acts such as the Strategy for the Digital Development of Innovative Activities in Ukraine until 2030, as well as the laws of Ukraine “On Electronic Documents and Electronic Document Circulation,” and “On Electronic Identification and Electronic Trust Services,” among others, is revealed. Particular attention is paid to court practices that demonstrate real issues related to the use of electronic documents, especially regarding compliance with the requirements for their preparation and legal validity.

The article also highlights the role of digital platforms like “Diia,” ProZorro, and the Smart City concept in ensuring effective electronic governance. The impact of martial law on accelerating digitization and adapting legislation to new conditions is analyzed. Specific emphasis is placed on the problematic aspects of digital transformation: digital inequality, challenges in the field of cybersecurity, and the protection of personal data. Through the prism of specific court cases, the necessity for improving the legal regulation in the area of digital services, particularly banking services, is illustrated.

In conclusion, it is emphasized that effective digital transformation requires a systematic approach that includes the modernization of legal mechanisms, the development of the digital skills of the population, ensuring the inclusivity of digital services, and sustainable financing of digital infrastructure.

Key words: digital transformation, legal regulation, electronic services, electronic identification, electronic document circulation, court practice, digital inequality, cybersecurity, digital literacy.